

Между Българскы-тъ селенія Габрово възима честь-тъ да за- мысли и да приведе въ дѣйствиѣ прѣкраснѣ-тъ мысль, въз- становеніе-то на Българско-то народно образование. Тая мы- сль принадлежи на тѣхнѣй-тъ съотечественникъ, незабравен- ный-тъ за тѣхъ и въобще за Българы-тъ, Василія Е. Априлова, който най-първо прѣдиріе учрежденіе-то на едно редовно учили- ще въ Габрово за Българскый-тъ языкъ, и за което ето какъ го- вори самъ той.

“Когато бѣхъ въ Цариградъ въ 1831 год. и ся увѣрихъ въ самомъ дѣлѣ въ прѣобразованіе-то на Турско-то Правителство и въ здраво-то му основаніе, азъ не веднѣжъ изявихъ желаніе да ся учреди правилно училище, по примѣръ-тъ на европейскы- тѣ, въ моѣхъ-тъ родинѣ село Габрово, и да наченжтъ въ него отъ методѣ-тъ на взаимно-то обученіе. Но да ся учреждатъ об- щественны заведенія не е работѣ на частно лице, което нѣма способы да поддържа таквозь едно дѣло. Мои-тъ старанія ся обрнѣжжъ къмъ това за да изискамъ срѣдство у другы, толкозь пакъ склонны къмъ добро-то, хѣра. Но то не бѣше тѣй ле- сно.

Слѣдъ като ся върнѣжъ отъ Цариградъ азъ приканихъ мой-тъ

званіе-то *Науеница*. Писмо не ся ни прѣдаваше, освѣнѣ шо всякой ученикъ за себе си подражаваше почеркъ-тъ на печатны-тъ книги или рѣкописъ-тъ на учителя си. Аритметика, освѣнѣ численно-то значеніе на буквы-тъ друго нищо нето учахъ нито употрѣбвахъ.

Число-то на ученицы-тъ въ единъ градъ или село можеше да ся опрѣдѣли по срѣднѣй мѣрѣ отъ 5 до 10 на 100-110 кѣщи. За- щото, освѣнѣ скудость-тъ и скѣпность-тъ на учебны-тъ книги, всякой баша бѣше задѣлженъ за изученіе-то на дѣте-то си да плаща отъ себе си на учителя мѣсячнѣ платж 1 гр. или 2 и 2 1/2, а още и да го хранятъ наредъ; и по това само по-имѣтны-тъ хѣра едва можахъ да учатъ дѣца-та си, а сиромашкы-тъ дѣца оставахъ съвършенно лишены и отъ това скудно образование.

Такъвзи бѣше курсъ-тъ на ученіе-то, и таквозь бѣ състояніе-то на тогашни-тъ Българскы училища на всякъдѣ по Българіѣ, не бѣ же по-друго ни въ Габрово.